SMÅBIOTOPER I MALMÖ STAD

Bedömning av kvalitet och biotopskyddsstatus

02 februari 2026
Slutversion

EKOLOGI GRUPPEN

Beställning: Malmö stad
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Slutversion: 02 februari 2026
Uppdragsansvarig: Evelina Lind
Medverkande: Ola Elleström, Gunnar Gredeby, Julika Wolf, Martin Månsson
Intern granskning av rapport: Rikard Anderberg 2025-11-27
Foton: Om inget annat anges: Ola Elleström
Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB
Internt projektnummer: 11413
Bild på framsidan från biotop K126 Skumparp.

EKOLOGI
GRUPPEN

Småbiotoper i Malmö stad
Slutversion
02 februari 2026

INNEHÅLL

Bakgrund **2**

Metod **3**

Fjärranalys 3
Fältinventering 4

Resultat **6**

Resultat av fältinventeringen 6
Resultat av bedömning av biotopskydd 13
Resultat av eDNA-identifiering av fisk 14

Referenser **15**

Bilaga 1. Katalog över inventerade småbiotoper

Bilaga 2. Småbiotoper bedömda avseende biotopskydd

Bilaga 3. e-DNA-detektering av fisk. Diarienummer NRM 712-2025

BAKGRUND

På uppdrag av Malmö stad har Ekologigruppen genomfört en inventering av ett urval av småbiotoper inom Malmö kommun. Småbiotoperna utgörs av alléer, småvatten, pilevallar och åkerholmar utanför Malmö tätort men innanför kommungränsen. Sammanlagt har 68 småbiotoper inventerats avseende kvalitet, vilket motsvarar cirka 10% av samtliga (712 stycken) identifierade småbiotoper inom kommunen.

Därtill har uppdraget även omfattat att avgöra huruvida 204 småbiotoper omfattas av generellt biotopskydd. Dessa biotopers skyddsstatus bedömdes vara oklar vid en inventering år 2022. Även dessa småbiotoper utgörs av alléer, småvatten, pilevallar och åkerholmar.

Slutligen har även tio av Malmö stads småvatten inventerats på fisk med hjälp av eDNA.

Tabell 1. Uppdragets omfattning

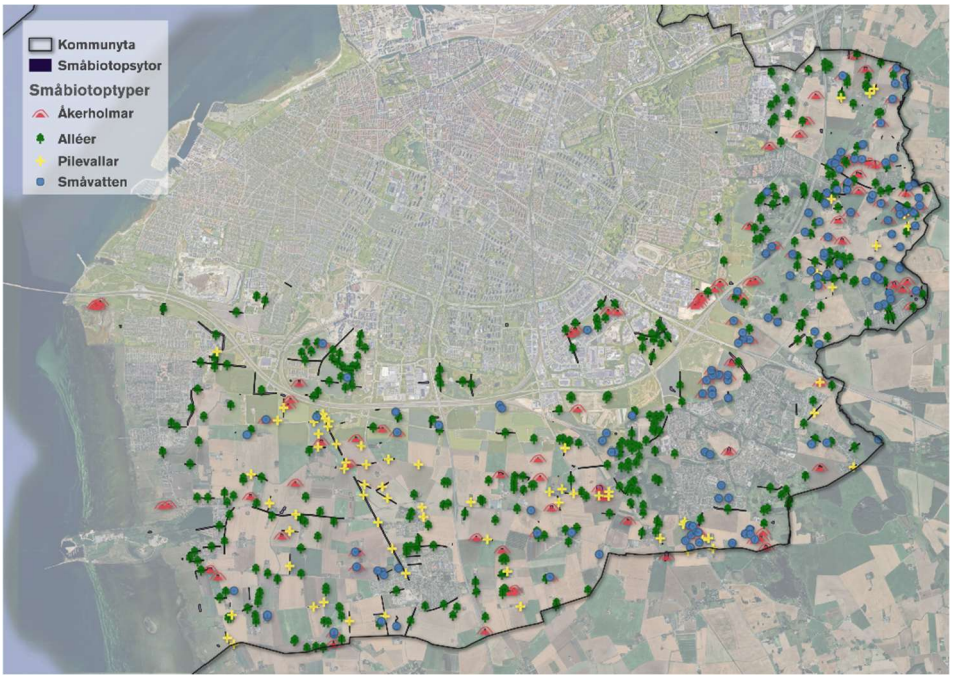
Moment	Metod
Flygbildstolkning	Fjärranalys
Fältinventering, kvalitet, 10% av befintliga objekt (biotoper)	Fält
Fältinventering, biotopskydd, 204 objekt (biotoper)	Fält
Fältinventering, eDNA-identifiering av fisk i tio småvatten	Fält + analys

METOD

Fjärranalys

För att kunna genomföra fältinventering genomfördes först flygbildstolkning av Julika Wolf.

En manuell granskning gjordes av de 712 småbiotoper som finns angivna i underlaget. Av dessa valdes 10% av respektive biotoptyp slumpmässigt ut för fältinventering avseende kvalitet. Även kommentarer kring objekten tillfogades, till exempel om allétträd förefaller hamlade eller om småvatten förefaller uttorkade. Även manuella justeringar av objektsgränser gjordes ifall tidigare placering och avgränsning verkat vara felaktig.

Figur 1. Småbiotoper i Malmö innan urval för genomförd inventering.

Flygbildstolkning gjordes även av de 204 småbiotoper där syftet var att bedöma biotopskyddsstatus. Objekten utgjordes av 167 alléer, 16 småvatten, 5 pilevallar och 16 åkerholmar.

Utifrån resultatet av denna analys skapades ett fältunderlag i ArcGIS FieldMaps.

Fältinventering

Fältinventeringen har genomförts under perioden augusti – november 2025 av Ola Elleström och Gunnar Gredeby. Det första inventeringstillfället, vilket endast omfattade ett objekt, gjordes tillsammans för att kalibrera arbetsmetodik och omfattning av dokumentation. Därefter har endast en inventerare besökt respektive småbiotop, men ungefär lika många.

Figur 2. Småbiotoper inventerade avseende kvalitet. Angivet objekts-ID korrelerar till tabell 2 – 5 samt Bilaga 1.

Vid besök av en småbiotop gjordes en övergripande beskrivning av dess karaktär och status, naturvårdsstrukturer och intressanta arter antecknades samt några representativa foton togs. Slutligen gjordes en sammanfattande bedömning enligt gradering A - D där A står för biotop med god status, B för ganska god status, C för ganska dålig status och D för biotop med dålig status.

All väsentlig information om biotopen har antecknats i en FileMaker-baserad databas (Ekodatabasen) framtagen av Ekologigruppen för att användas vid naturvärdesinventeringar. Det som noterats har varit en nulägesbeskrivning, ingen efterforskning av historiska data eller utsikter om framtida status har ingått i uppdraget.

Med *karaktär* avses en beskrivning i några meningar om biotopens storlek och utseende, dominerande arter i träd- och fältskikt och förhållande till närmaste omgivningar utan någon bedömning ifall statusen är gynnsam.

Med *status* avses till exempel grad av igenväxning, förutsättningar och eventuell känd förekomst av ovanliga arter samt eventuell förekomst av naturvårdsstrukturer. Detta är det som främst ligger till grund för bedömningen A - D.

Naturvårdsstrukturer är egenskaper hos biotopen som gynnar biologisk mångfald. Vanliga exempel på småbiotoper är till exempel insektsrika brynmiljöer, grova träd med håligheter eller barksprickor och sammanhängande vattenvegetation.

Intressanta arter har noterats antingen genom att de är inlagda som naturvårdsarter i Ekodatabasen, vilket innebär att de har signalvärde vid en naturvärdesinventering. Det kan gälla vanliga arter som ändå påvisar en viss miljö (signalarter), men det kan också handla om ovanliga rödlistade arter. I några fall har arter även antecknats i fritext då det inte rör sig om arter med signalvärde men som är relativt ovanliga i Malmötrakten.

Exempel på småbiotoper med statusklass A är ett småvatten med god vattenkvalitet, endast en mindre del av vattnet igenväxt och med något eller några intressanta artfynd. Det kan också röra sig om en allé med grova naturvårdsintressanta träd, till exempel kläckhål från skalbaggar, samt fynd av ovanliga lavar.

Ett D kan till exempel utgöras av ett småvatten som helt saknar öppet vatten och är helt igenväxt av vass. Eller en åkerholme som är helt täckt av tistlar, nässlor och annan högörtsvegetation som kväver alla möjligheter för en artrik flora.

B och C är något däremellan, där B till exempel utgörs av en allé med grova träd med färre naturvårdsstrukturer än i ett som bedömts som A, och C kan vara ett småvatten som till större delen växt igen av vass, men där det ändå fortfarande finns mindre ytor av öppet vatten.

Utdrag ur Ekodatabasen för samtliga biotoper återfinns i bilaga 1.

Uppdraget att bedöma status för generellt biotopskydd har genomförts genom att inventeraren gjort en okulär besiktning av respektive biotop och i samband med detta bedömt skyddsstatus (endast angivet som ja eller nej med motivering främst om bedömningen är nej) utifrån respektive biotoptyps beskrivning enligt Naturvårdsverkets riktlinjer (Naturvårdsverket 2014 a-d). Vid bedömning av yngre alléer där status varit oklar har ett måttband för stamdiameter använts.

För att registrera bedömningarna av besökta biotoper har programmet ArcGIS FieldMaps använts och i fält registrerats i en iPad.

Provtagning för identifiering av fiskförekomster med hjälp av eDNA genomfördes 17 oktober av Ola Elleström och Gunnar Gredeby tillsammans. Vattenprover togs i tio småvatten, vilka samtliga även inventerats avseende kvalitet tidigare. Proverna processades enligt gängse rutin (se bilaga 3) och skickades därefter till Centrum för genetisk identifiering på Nordiska Riksmuseet (NRM).

RESULTAT

Resultat av fältinventeringen

Fältinventeringen genomfördes under perioden augusti till november 2025. Sammanlagt besöktes 68 småbiotoper för att bedöma kvalitet. Detta utgör cirka 10% av de småbiotoper (712 stycken) som är kända från Malmö stad utanför Malmö tätort. Dessa biotoper utgörs av alléer, småvatten, pilevallar och åkerholmar.

Detaljer om samtliga besökta biotoper återfinns i Bilaga 1.

Figur 3. Kvalitetsbedömning (A – D) av de inventerade biotoperna. För objekts-ID se figur 1, för biotoptyp se tabell 2 – 5.

Alléer

Antal inventerade alléer: 29. Status A: 3 st, B: 9 st, C: 14 st, D: 3 st.

En allé består av minst fem träd i en ensidig eller tvåsidig trädformation. För att alléerna ska omfattas av generellt biotopskydd är en grundregel att minst hälften av träden ska ha en stamdiameter om minst 20 cm eller vara minst 30 år gamla.

De alléer som inventerats avseende kvalitet är ofta belägna längs grusvägar som leder fram till gårdar, men också längs större vägar, och i något fall även i en åkerren mellan två odlade fält.

Artfynd i alléer avser ofta sällsynta eller i andra avseende naturvårdsintressanta lavar. Ett fint fynd av alléägglav (*Candelariella reflexa,* rödlistad som EN – starkt hotad) gjordes i biotop K42 Prydesholm.

Figur 4. Tvåsidig oxelallé vid Övralid, biotop K90. Träden har många naturvårdsstrukturer som gynnar insekter samt en rik lavflora.

Tabell 2. Samtliga alléer som inventerats avseende kvalitet, samt vilken status dessa bedöms ha på en gradering från A - D där A är god status och D är dålig status. Mer detaljer om respektive biotop återfinns i bilaga 1.

Objekts-ID	Lokalisering	Status
K8	Klagshamn	B
K9	Borrebackevägen	D

Objekts-ID	Lokalisering	Status
K11	Bäckaforsvägen	C
K12	Pile by	C
K13	Borrebackevägen	C
K15	Solhem mot SO	C
K17	Ingvalla gård	C
K26	Särslövsvägen	B
K28	Oxie	D
K40	Fårabäcksvägen	C
K41	Södra Sallerup	C
K42	Prydesholm	A
K43	Kölnan	B
K45	Toarp	D
K46	Fårabäcksvägen	C
K74	Krumby	A
K75	Krumby	C
K77	Rönnbäck	C
K78	Oxie	C
K84	Oxie, vid järnväg	C
K90	Övralid	A
K91	Glostorpsvägen	C
K93	Råvägen	C
K94	Lockarps kyrkoväg	B
K95	Vångavägen	B
K96	Tygelsjö	B
K97	Glostorpsvägen	B
K98	Elisedal	B
K125	Pildammsvägen	B

Småvatten

Antal inventerade småvatten: 15. Status A: 2 st, B: 2 st, C: 8 st, D: 3 st.

Småvatten i denna inventering utgörs av framför allt dammar, där några är anlagda i relativt sen tid. Därtill har några småvatten karaktären av märgelgrav.

I ett kväverikt landskap som Malmötrakten utgör är igenväxning ett stort problem för kvaliteten i småvattnen. Flera av de besökta biotoperna är helt eller till mer än hälften igenvuxna av vass och kaveldun. Några fina undantag finns dock, och dessa sköts till viss del av respektive markägare

Figur 5. Småvatten vid Dammstorp, sydväst om Tygelsjö, biotop K102. Här finns såväl rik vattenvegetation som öppna vattenytor och goda förutsättningar för biologisk mångfald.

Artfynd i småvatten under höstsäsong är relativt fåtaliga, men i biotop K102 Dammstorp finns både större och mindre vattensalamander. Denna biotop röjs årligen av markägaren som aktivt arbetar för att behålla dammens tidigare karaktär.

Tabell 3. Samtliga småvatten som inventerats avseende kvalitet, samt vilken status dessa bedöms ha på en gradering från A-D där A är god status och D är dålig status. Mer detaljer om respektive biotop återfinns i bilaga 1.

Objekts-ID	Lokalisering	Status
K20	Naffentorpsvägen	D
K36	Kölnan	C

Objekts-ID	Lokalisering	Status
K48	Kvissle	D
K49	Kvissle mot SV	C
K50	Elisedalsvägen	C
K54	Toarps ekoby	C
K56	Södra Sallerup	C
K58	Elisedalsvägen	A
K67	Käglinge	C
K79	Käglinge	B
K81	Kägledal	C
K82	Kägledal	C
K83	Rönnebäck	B
K100	Naffentorp	D
K102	Dammstorp	A

Figur 6. Pilevall vid Romelehög mellan Käglinge och Tygelsjö. Åkerholmen som bär namnet Romelehög syns långt borta till höger om pilevallen.

Pilevallar

Antal inventerade pilevallar: 11. Status A: 2 st, B: 2 st, C: 5 st, D: 2 st.

En pilevall utgörs vanligen av en rad av hamlade pilar, vanligen vitpil. De är ofta gamla, grova och många av träden är uppspruckna på olika sätt. De har därmed goda förutsättningar för ett rikt insektsliv förutom att de är visuellt attraktiva.

Pilevallarna ligger ofta utmed vägar, men också i åkerrenar mellan två odlade fält. De kan därför vara ganska jobbiga att ta sig ut till, då åkerrenarnas fältskikt ibland består av täta bestånd av brännässlor och annan högörtsvegetation.

Artfynd i pilevallar utgörs bland annat av lavar, men skulle inventeringar genomföras under sommaren är det troligt att man även kan hitta naturvårdsintressanta skalbaggar och eventuellt andra insekter i pilevallarna.

Tabell 4. Samtliga pilevallar som inventerats avseende kvalitet, samt vilken status dessa bedöms ha på en gradering från A-D där A är god status och D är dålig status. Mer detaljer om respektive biotop återfinns i bilaga 1.

Objekts-ID	Lokalisering	Status
K109	Klagshamn	C
K111	Bäckaforsvägen	C
K114	Sjötorp	B
K115	Sjötorpsvägen	C
K122	Naffentorpsvägen	A
K126	Skumparp	A
K132	Sallerupshusen	C
K139	Östra Kattarp mot O	C
K143	Vångavägen	D
K144	Vångavägen	D
K168	Romelehög	B

Åkerholmar

Antal inventerade åkerholmar: 13. Status A: 0 st, B: 3 st, C: 9 st, D: 1 st.

En åkerholme kan enkelt beskrivas som naturmark som omges av kultiverad mark i någon form. Vanligen är åkerholmen helt omgiven av åkermark, men det finns flera exempel på besökta biotoper där omgivningen numera består av betesmark eller odlingsmark omgjord till gräsytor.

Åkerholmarna har mycket varierande karaktär. Några är i total avsaknad av träd, buskar och höga gräs medan andra är så igenvuxna att det knappt går att ta sig fram där. Några har formen av en liten kulle medan andra knappt sticker upp ovanför kringliggande fält.

De artfynd som gjorts på åkerholmarna beror till största del på åkerholmens fysiska karaktär så det finns ingen flora eller fauna som är typisk för just åkerholmar.

Figur 7. En typisk åkerholme vid Råvägen mellan Käglinge och Tygelsjö. Omgiven av åkermark, med ett fåtal träd och något upphöjd över omgivande fält.

En intressant iakttagelse från biotop K33 Fårabäcksvägen är att där finns både gran och tall, något som är vanligt i större delen av landet men tämligen unikt i Malmö, där båda arterna är ytterst sparsamt förekommande.

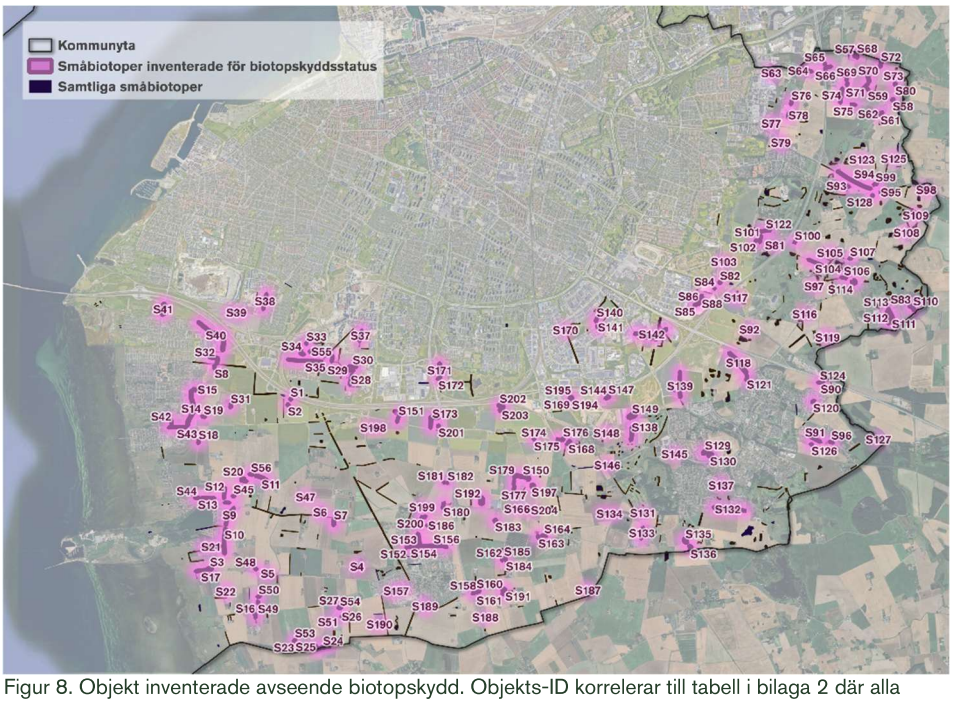
Tabell 5. Samtliga åkerholmar som inventerats avseende kvalitet, samt vilken status dessa bedöms ha på en gradering från A-D där A är god status och D är dålig status. Mer detaljer om respektive biotop återfinns i bilaga 1.

Objekts-ID	Lokalisering	Status
K1	Naffentorpsvägen	C
K5	Borrebackevägen	C
K21	Mor Marnas väg	C
K28	Oxie	D
K31	Minnesdal	B

Objekts-ID	Lokalisering	Status
K33	Fårabäcksvägen	B
K51	Elisedalsvägen	C
K70	Rönnebäck	C
K71	Bönnarpsvägen 1	C
K72	Bönnarpsvägen 2	C
K85	Naffentorp	C
K86	Romelehög	B
K87	Råvägen	C

Resultat av bedömning av biotopskydd

Sammanlagt besöktes 204 biotoper där det tidigare varit oklart om respektive biotop omfattats av generellt biotopskydd för respektive biotoptyp. En klar majoritet av dessa biotoper utgörs av alléformationer av träd. Många av dessa utgörs av yngre, planterade trädrader där träden vid tidigare bedömning varit för unga eller för klena men nu är i gränstrakten för att omfattas av biotopskydd.

Figur 8. Objekt inventerade avseende biotopskydd. Objekts-ID korrelerar till tabell i bilaga 2 där alla bedömningarna återfinns.

En annan vanligt förekommande trädformation där det varit oklart om biotopskydd gäller är planterade äldre trädrader, där graden av självsådd nu är så stor att biotopen inte längre har allékaraktär och där det i några fall inte ens längre går att avgöra vilka träd som tidigare ingått i allén. Detta då den självsådda vegetationen nu är lika hög som de planterade träden. I dessa fall omfattas biotopen inte längre av generellt biotopskydd.

En majoritet av de biotoper (cirka 66%) där det tidigare har bedömts vara oklart huruvida biotopskydd råder har likväl fått bedömningen ”ja”, det vill säga att de omfattas av generellt biotopskydd.

Tabell 6. Antal objekt inventerade avseende biotopskydd samt resultat av detta. Antalet inom respektive biotoptyp är fördelat efter omklassificering av ett antal objekt där tidigare benämning varit felaktig.

Biotoptyp	Antal inventerade	Ja	Nej	Kan ej bedömas
Alléer	**162**	**107**	**54**	**1**
Småvatten	**16**	**11**	**5**	
Pilevallar	**9**	**7**	**2**	
Åkerholmar	**15**	**9**	**6**	
Annat	**2**		**2**	
Totalt	**204**	**134**	**69**	**1**

I några fall har också biotoptypen i tidigare underlag visat sig vara fel, till exempel en åkerholme som visade sig vara ett småvatten och flera alléer som snarare bör klassificeras som pilevall. Det finns även ett exempel på ett småvatten som inte längre existerar, utan numera är odlad åkermark.

Detaljer om respektive biotop återfinns i bilaga 2.

Resultat av eDNA-identifiering av fisk

Insamling av prover för eDNA-analys gjordes av Ola Elleström och Gunnar Gredeby gemensamt 17 oktober. Sammanlagt togs prover i tio småvatten, med syfte att identifiera vilka fiskarter som förekommer.

I fyra av dessa småvatten identifierades ingen fisk. Gemensamt för dessa småvatten är grumligt vatten och/eller kraftig igenväxning av vass med endast mycket små öppna vattenytor.

Sammanlagt i övriga sex småvatten noterades sex arter fisk, med mellan en och fem arter i enskilda småvatten. Fördelningen framgår av Tabell 7.

Detaljerad beskrivning av förekomst samt beskrivning av analysmetoder med mera finns i bilaga 3.

Tabell 7. Fördelning av fiskarter i de tio småvatten där prover för identiering med e-DNA togs.

Objekts-ID	Lokalisering	Identifierade fiskarter
K20	Naffentorpsvägen	-
K49	Kvissle mot SO	småspigg, abborre
K50	Elisedalsvägen	-
K54	Toarps ekoby	-
K56	Södra Sallerup	ruda, sarv, gädda
K58	Elisedalsvägen	småspigg
K67	Käglinge	småspigg, ruda, sarv, gädda, sutare
K81	Käglinge	-
K82	Kägledal	ruda, gädda
K83	Rönnebäck	ruda, sarv, gädda

REFERENSER

Digitala källor

Naturvårdsverket 2014a: Beskrivning och vägledning för biotopen Allé i bilaga 1 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Naturvårdsverket 2014b: Beskrivning och vägledning för biotopen Pilevall i bilaga 1 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Naturvårdsverket 2014c: Beskrivning och vägledning för biotopen Småvatten och våtmark i jordbruksmark i bilaga 1 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Naturvårdsverket 2014d: Beskrivning och vägledning för biotopen Åkerholme i bilaga 1 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.